

KISEBB KÖZLÉSEK. — KLEINERE MITTHEILUNGEN.

Ujabb adatok a *Falco peregrinus* Tussr. táplálkozásáról. Az *Aquila* múlt évi folyamában (pag. 207) tett ígéretemnek, hogy a simonkai hegyekben levő vándorsólyom-fészket 1907-ben a fiókaetetés idejében fogom tanulmányozni, sajnos, nem tehettem eleget; az idén is csak június 13-án mehettem ki a helyszínére. A fiatalok már kirepültek, de azért két fióka állandóan ott üldögélt a sziklatornyok tetejében, s csak a néha megjelenő öregek elé szálltak nagy vijjogással. Hízenkor vették át a zsákmányt, a minék azonban nem lehettem szemtanúja, mert a sziklatornyok és falak, a melyek egy nagy öserdőből emelkednek ki, minduntalan megakadályozták a szabad kilátást.

A fajt ezúttal egész biztosan felismertem. Lövésre nem kerültem, mert 100 lépésnél közelebbre nem tudtam hozzájuk jutni, de tisztesen nagyító prizmás látócsöveimmel kétségtelenül felismertem a vándorsólymot.

A fészkek alatt levő sziklaparkányon most is megtaláltam az ürge-szörböl álló köpeteket és az ürge-koponyákat, azonkívül *Corvus cornix*, *Columba palumbus*, *Bonasa bonasia* és *Turdus musicus* toll és csontmaradványokat, a melyek csak a felette levő vándorsólyom-fészkekből kerülhettek ide.

Ezek alapján azt hiszem teljesen bebizonyítottunk vehetjük azt, hogy a vándorsólyom földön élő emlős állatokat is zsákmányol. Nem voltam ugyan még szemtanúja annak, a mikor a vándorsólyom ürget fogott, de ezen az ürge-lakta vidéken gyakran láttam, a mint a köves bokros dombok felett 1—2 m. magasságban tovaszállott. Valószínűnek tartom, hogy ilyenkor ürgekre vadásznak, oly módon, hogy ebből a magasságból lecsapnak a meglepett ürgekre. Az ilyen esekély magasságból való lecsapás*

* Erdemesnek tartjuk ebből az alkalmából reprodukálni BIEDERMANN RICHARD megfigyeléseit a vándorsólyomra vonatkozólag (Die Raubvögel des Fürstentums Lübeck etc. Ornith. Monatsberichte 1898. pag. 74.), azt írja, hogy a vándorsólyom esekély magasságból szinte függőlegesen lecsapva a földről is szedi táplálékát s hogy a földön meglepő gyorsasággal tud futni.

M. O. K.

Neuere Daten über die Nahrung von *Falco peregrinus* Tussr. Mein im vorigen Jahrgange der *Aquila* (pag. 207) gegebenes Versprechen, den Wanderfalkenhorst im Simonka-Gebirge im Jahre 1907 während des Fütterns der Jungen zu beobachten, konnte ich leider nicht einlösen; auch heuer konnte ich mich erst am 13 Juni an Ort und Stelle begeben. Die Jungen waren schon ausgelogen, doch sassen zwei Junge beständig auf der Spitze des Felsenturmes und flogen nur den manchmal erscheinenden Alten mit grossem Geschrei entgegen. Bei diesen Gelegenheiten übernahmen sie die Beute, wovon ich jedoch nicht Augenzeuge sein konnte, weil die Felsentürme und Wände, welche aus einem Urwalde hervorragten die freie Aussicht fortwährend verhinderten.

Die Art erkannte ich diesmal ganz sicher. Zum Schusse kam ich nicht, da ich mich ihnen nur bis auf hundert Schritte nähern konnte, doch erkannte ich mit Hilfe meines zehnfach vergrössernden Prismen-Fernrohres unzweifelhaft den Wanderfalken.

Auf dem Felsenvorsprunge unter dem Horst fand ich auch diesmal die aus Zieselhaaren bestehenden Gewölle, sowie Zieselschädel und ausser diesen Federn und Knochenreste von *Corvus cornix*, *Columba palumbus*, *Bonasa bonasia* und *Turdus musicus*, welche nur dem darüber befindlichen Wanderfalkenhorste entstammen konnten.

Auf Grund dieses kann es als vollkommen bewiesen erachtet werden, dass der Wanderfalken auch auf dem Boden lebende Säugetiere erbeutet. Ich war zwar noch nicht Augenzeuge des Zieselfanges der Wanderfalken, doch beobachtete ich dieselben des Öfteren, als sie in dieser von Zieseln bewohnten Gegend in einer Höhe von 1—2 Metern über die steinigen mit Sträuchern bedeckten Hügel hinwagschwebten. Der Stoss aus dieser geringen Höhe,* geschieht nicht mit einer solchen

* Wir halten es bei dieser Gelegenheit für angezeigt, die Beobachtungen RICHARD BIEDERMANN'S (Die Raubvögel des Fürstentums Lübeck etc. Ornith. Monatsberichte 1898 p. 74 zu reproduzieren. Derselbe gibt an, dass der Wanderfalken aus geringer Höhe fast senkrecht stossend auch auf dem Boden befindliche Beute schlagen kann und auf dem Boden mit überraschender Schnelligkeit rennt.

U. O. C.

nem történik oly hevességgel, hogy a sólyom a földön zúzódást szenvedne, de viszont éppen elég ahhoz, hogy a meglepett állatot megkaparítsa. Különb enzentúl is figyelemmel kísérem ezt a kérdést és reményem, hogy egyszer mégis csak szemtanúja lehetek annak, hogy miként fogja a vándorsólyom a földön élő emlős állatokat.

NAGY JENŐ.

Megjegyzés. Részünkről csak annyit jegyzünk meg, hogy a NAGY JENŐ úrtól beküldött köpetekben a megjelölt állatokon kívül még *egérszőr* is volt, újabb ok a kételkedésre, ha véletlenül ugyancsak az idén nem talált volna NESNERA ÖDÖN úr (l. a következő közleményt) *a vándorsólyom gyomrában egérszört*. A két egybehangzó adat alapján tényleg bebizonyítottak kell vennünk azt, hogy a *vándorsólyom a földön élő emlősöket is meg tudja fogni*; egyelőre már csak a fogás módját kell megfigyelni.

M. O. K.

Falco peregrinus TUNST. gyomortartalma. Egy általam elejtett vándorsólyom gyomortartalmát megvizsgálva abban nem csekély meglepetésemre egy sármány mellett *egy kis rágcsálót*, — *valószínűleg egér* — is találtam; az egész gyomortartalom már egy összefüggő gomolyagot alkotott, készen a kiökrendezésre. A vándorsólyom ennek az alapján tehát földön élő emlős állatokkal is táplálkozik.

NESNERA ÖDÖN.

Falco merillus (GERINI) mint fogolypusztító. A törpesólyom az idei kemény télen igen sok kárt tett az elsanyargatott fogolyállományban.

FEKETE ANDOR, Zsibó.

Archibuteo lagopus (BRÜNN.) mint nyulpusztító. 1907 január 11-én Lőese város közelében egy csalitos helyen három gatyás ölyvet láttam, a mint csekély magasságból sűrűn lecsapdostak a földre. Közelebb menve egy meglapuló öreg nyulat láttam azon a helyen, a hol a gatyás ölyvek lecsapkodtak, a nyúl vaczkában pedig vérfoltokat találtam.

Wucht, dass sich der Vogel auf dem Boden verletzen könnte, doch ist derselbe immerhin noch stark genug, um das überraschte Tier zu erhaschen. Übrigens werde ich die Frage auch in Zukunft mit Aufmerksamkeit verfolgen und dürfte ich vielleicht doch noch einmal Augenzeuge davon sein, wie der Wanderfalke die auf dem Boden lebenden Säugetiere schlägt.

EUGEN NAGY.

Bemerkung. Unsererseits möchten wir nur noch so viel bemerken, dass in den Gewöllen ausser den von Herrn EUGEN NAGY angegebenen Bestandteilen auch noch *Mäusehaare* vorhanden waren, ein Grund zu neuerem Zweifel, wenn nicht zufällig Herr EDMUND NESNERA (v. den folgenden Bericht) gerade heuer *im Magen des Wanderfalken Mäusehaare gefunden hätte*. Auf Grund der übereinstimmenden beiden Daten muss es als bewiesen angenommen werden, dass *der Wanderfalke auch die am Boden lebenden Säugetiere erbeuten kann*: vorläufig muss nur noch die Art und Weise der Erbeutung beobachtet werden.

U. O. C.

Mageninhalt eines Falco peregrinus TUNST. Den Mageninhalt eines von mir erlegten Wanderfalken untersuchend, fand ich darin zu meiner nicht geringen Überraschung neben einem Ammer auch einen *kleinen Nager*, wahrscheinlich eine Maus. Der ganze Mageninhalt bildete schon eine zusammengeballte Masse, fertig zum Herauswürgen. Der Wanderfalke ernährt sich daher auch von solchen Säugetieren, welche auf dem Boden leben.

EDMUND NESNERA.

Falco merillus (GERINI) als Rebhuhnfeind. Der Zwergfalke verursachte im heurigen strengen Winter grossen Schaden in dem herabgekommenen Rebhühnervolke.

ANDREAS FEKETE, Zsibó.

Archibuteo lagopus (BRÜNN.) als Hasenfeind. Am 11. Jänner 1907 gewahrte ich in der Nähe von Lőese auf einer gebüschigen Stelle drei Rauhfussbussarde, welche aus geringer Höhe oftmals herabstiessen. Näher kommend, bemerkte ich einen sich duckenden alten Hasen an jener Stelle, wo die Rauhfussbussarde herabstiessen und im Lager des

Bizonyosra veszem, hogy egyesült erővel végre is kézrekeríthették volna a nyulat. Valószínű, hogy az óriási hőtömegek készítették e különben jámbor ragadozókat ilyen merényletre. A gatyás ölyv különben ezen a télen feltűnő nagy számban mutatkozott Lőcsén.

GRESCHIK JENŐ.

Buteo buteo (L.) **nyúlvalászata.** Hajtás közben történt, hogy egy egerészölyv egész sereg hajtó szemelättára rácsapott egy ökölnyi kis nyúlra.

NOZDROVICZKY LAJOS.

Lanius excubitor L. **mint ezinegepusztító.** A nagy őrgébics elől hosszas üldözés után elhagyott fáczáneterőbe menekült egy *szénczinege*, a hol keserves hajsza után végre áldozatul is esett. Zsákmányát nem ette meg azonban ott helyben, hanem karmai közé fogva elvitte azt 100—120 lépés távolságra, miközben kb. 1 m. magasságyra repült a föld felett. Mikor már-már elértem, újból felrepült s még vagy 200 lépésig czipelte zsákmányát.

NOZDROVICZKY LAJOS.

Lanius excubitor L. **mint madárpusztító.** Az idei télen egy parlagon heverő, magas gyomtól felvert terület állandó tanyája volt a kisebb magevő madaraknak, a melyek ott a gyommagvakat szedték össze. De egyúttal állandó tanyája volt egy őrgébicsnek is, a mely naponta lecsapott közéjük és mindig zsákmánnyal ellátva repült el onnan. Állandó rettegésben tartotta a madárvilágot s ha megjelent a tanyán, még a házi galambok is alig lelték helyöket. Végre is puskával kellett közbelépni.

RÁCZ BÉLA.

Garrulus glandarius (L.) **mint fészekrabló.** Liptóújvár belsősegeinek vén hársfáin igen sok éneklő madár fészkel. 1906 nyarán idetelepedett egy 7 tagból álló szajkóesalád, a mely nemsokára meg is kezdte irtó mun-

hasen fald ich Blutflecken. Ich halte es für sicher, dass es ihnen mit vereinigter Kraft gelungen wäre, des Hasen habhaft zu werden. Wahrscheinlich wurden diese ansonsten nicht sehr kühnen Raubvögel durch die kolossalen Schneemassen zu einem solchen Attentat gezwungen. Der Raufussbussard war übrigens heuer in auffallend grosser Menge in Lőese vorhanden.

EUGEN GRESCHIK.

Buteo buteo (L.) **als Hasenjäger.** Während eines Treibens geschah es, dass ein Mäusebussard vor den Augen einer ganzen Treiberkette auf einen faustgrossen Junghasen stiess.

LUDWIG v. NOZDROVICZKY.

Lanius excubitor L. **als Meisenfeind.** Eine *Kohlmeise* flüchtete sich vor einem Raubwürger nach langandauernder Verfolgung in ein verlassenes Fasanen-Futterdach, wo dieselbe nach erbitterter Jagd schliesslich erbeutet wurde. Der Raubwürger verzehrte seine Beute jedoch nicht an Ort und Stelle, sondern nahm dieselbe zwischen seine Krallen und trug sie in einer Höhe von 1 Meter fliegend etwa 100—120 Schritte weiter. Als ich ihn schon beinahe erreicht hatte, flog er wieder davon und trug seine Beute nochmals etwa 200 Schritte weiter.

LUDWIG v. NOZDROVICZKY.

Lanius excubitor L. **als Vogelräuber.** Im heurigen Winter war ein brachliegendes, von hohen Unkräutern bestandenes Gebiet ständig von kleineren Körnerfressern bevölkert, welche hier von dem Unkrautsamen ihr Leben fristeten. Doch war dasselbe zugleich auch ein stetiger Aufenthaltsort des Raubwürgers, welcher tagtäglich unter dieselben hineinfuhr und immer mit Beute versehen von dannen flog. Der Raubwürger erhielt die Vogelwelt in ständiger Angst und wenn er sich im Meierhof zeigte, wussten selbst die Haustauben nicht, was sie vor Angst anfängen sollten. Schliesslich musste mit der Waffe eingegriffen werden.

BÉLA RÁCZ.

Garrulus glandarius (L.) **als Nesträuber.** Auf den alten Linden im Inneren von Liptóújvár nisten viele Kleinvögel. Im Sommer 1906 siedelte sich hier eine aus 7 Mitgliedern bestehende Eichelhäher-Familie an.

káját. Csakhamar láttam őket, a mint apró madárfiókákat vittek a esőriükben. Gondosabban utána járva azt tapasztaltam, hogy szinte sorra inspecziálták a hársfák odvait, s a melyikbe fejüket be tudták szorítani, abból egymásután húzogálták ki a fiókákat. Ekkor azonban puskával szóltam közbe és sikerült is őket néhány nap múlva elüldözni. Ezekkel a kártételekkel szemben elenyészik az a csekély haszon, a mit az erdőben egy-egy makk elültetésével hajt, s ezért a lehetőségig való pusztítását ajánlom.

ERTL GUSZTÁV.

Garrulus glandarius (L.) kártételei. A szajkó tekintélyes károkat okoz az itt — Nádasd, Sopron m. — igen gyakori nemes gesztenyékben. Egyszer egy óra alatt 32-szer fordult meg a gesztenyefák és az ezektől 600 lépésnyire levő éléskamrája között s mindig 2 gesztenyét ezipelt magával. 1904 október havában lőttem egyet, melynek begyében 57 tengeri szemet találtam. 1903-ban egyszer azon kaptam rajta, hogy két *Lanius collurio* fészekből kiszedte a tojásokat, máskor azon, mikor egy fiatal *Lanius colluriót*, ismét más alkalommal a mikor egy fiatal *Sylvia sylvia*t fogyasztott el. Fészke közelében éppen úgy niucs éneklő madár, mint akár a karvaly fészke táján, úgy hogy legkiméleltlenebb írtását lehet ajánlani.

TILSCH KÁROLY.

Colaeus monedula (L.) hasznossága. Lőcsén 1906 őszén nagy számban mutatkozott a mezei poczok (*Microtus arvalis* PALL.) A nagy számban átvonuló esókák nagy sikerrel pusztították őket és nemesak a szántóföldeket tisztították meg ettől a kellemetlen vendégtől, hanem a esőriök és majorok közelében is folytatták hasznos munkájukat, a mely még a laikusoknak is feltűnt.

GRESCHIK JENŐ.

Corvus frugilegus L. őszi kártételei. 1904 őszén Nádasdon igen nagy károkat okozott a vetési varjú a vetésekben. Nemesak a fel-

welche auch bald nachher ihre Räuberarbeit begann. Sehr bald beobachtete ich, dass sie kleine Vogeljunge in ihrem Schnabel davontrugen. Die Sache genauer untersuchend, brachte ich in Erfahrung, dass sie die Höhlungen in den Linden fast der Reihe nach inspiczierten und aus denen, in welche sie ihren Kopf einzwängen konnten, die Jungen der Reihe nach herauszogen. Nun sprach ich aber auch in die Sache und es gelang mir dieselben mit dem Gewehr in einigen Tagen zu vertreiben. Diesem Schaden gegenüber ist der geringe Nutzen, welchen sie im Walde durch das Setzen einiger Eichel verriichten, winzig klein, weshalb ich ihre grösstmögliche Vertilgung als angezeigt erachte.

GUSTAV ERTL.

Schädlichkeit des Garrulus glandarius (L.). Der Eichelhäher verursacht erheblichen Schaden in den hier — Nádasd, Kom. Sopron — sehr häufigen edlen Kastanien. Einmal beobachtete ich, dass er in einer Stunde 32-mal von den Kastanien zu seiner Vorratskammer flog, welche ca 600 Schritte entfernt war und immer trug er 2 Kastanien mit sich. Im Oktober 1904 erlegte ich einen, welcher 57 Maiskörner im Kropf hatte. Im Jahre 1903 erwischte ich ihn dabei, als er aus zwei *Lanius collurio*-Nestern die Eier plünderte, ein anderesmal erbeutete er einen jungen *Lanius collurio*, dann eine junge *Sylvia sylvia*. Die Umgebung seines Horstes ist genau so von Singvögeln entvölkert wie beim Sperberhorste, weshalb seine rücksichtsloseste Vertilgung zu empfehlen ist.

KARL TILSCH.

Nützlichkeit von Colaeus monedula (L.). In Lőcse zeigte sich im Herbst 1906 die Feldmaus (*Microtus arvalis*, PALL.) in grosser Anzahl. Die in grosser Anzahl durchziehenden Dohlen vernichteten dieselben mit grossem Erfolge, und säuberten nicht nur die Äcker von diesem unangenehmen Gaste, sondern setzten ihre nützliche Arbeit auch in der Nähe der Meierhöfe und Scheunen fort, was sogar auch den Laien anfiel.

EUGEN GRESCHIK.

Herbstschäden von Corvus frugilegus L. Im Herbste 1904 verriichten die Saatkrähen sehr grossen Schaden in den Saaten. Sie

szímen maradt vetőmagot szedték fel, hanem a vetőgépektől eredő sorok nyomán haladva, szinte tisztára kiszedték a vetőmagot.

TILSCH KÁROLY.

Corvus cornix L. kártételei. Az ungvári szőlőkben 1906 tavaszán egy jegenyefán fészket rakott a sárga rigó; mikor fiókáit etette, észrevette ezt egy varjúpár és szörnyű hajsztát indított a fiókák megkerítése czéljából. A sárga rigó fiókákat végtére is csak fegyveres beavatkozással lehetett megmenteni.

Zemplénagárdon a hamvas varjak a dinnyeültetvényekre vetették magukat, s az érő dinnyéket annyira összevagdosták, hogy a esősöket fegyverekkel kellett ellátni.

MEDRE CZKY ISTVÁN.

Ciconia nigra (L.) mint pisztrángpusztító. 1906 őszén Erdőfülén egy fekete gölyát lőttem, melynek gyomrában 27 darab többé-kevésbbé megemésztett 10—30 cm. hosszú pisztrángot találtam.

PÁSZTORHY ERNŐ.

Ciconia ciconia (L.) kártételei a baromfiudvarban. Az idén nálunk egy gölyapár abban az udvarban, a hol fészkel, rákapott a fiatal kaesákra, még pedig nem is a kiesikékre, hanem főleg a 2—3 hetesekre. Egyszer a gazdasszony szeme előtt három darabot nyelt el egymásután, a nélkül, hogy a feléje futó kiabáló asszonytól zavartatta volna magát. Legkisebb számítás szerint is kb. 40 darabot falt fel. De nemesak itt pusztított, hanem ellátogatott más udvarokba is, úgy hogy végtére is le kellett löni.

RÁCZ BÉLA.

Perdix perdix (L.) kártételei a tengeriben. Szerep vidékén a gazdaemberek között sokan állítják, hogy a fogoly sok kárt tesz az érő tengeriben. 1906 őszén erre vonatkozólag közvetlen bizonyítékot szereztem. Néhány holdnyi késői tengerivetés vagy 3 héttel későbbre

Aquila XIV.

frassen nicht nur das an der Oberfläche geliebene Saatkorn auf, sondern gruben auch den von der Sämaschine herrührenden Rillen nachgebend fast das ganze Saatkorn aus der Erde heraus.

KARL TILSCH.

Schaden von Corvus cornix L. In den Weingärten von Ungvár nistete im Frühjahre 1906 ein Pirol auf einer Pyramidenpappel; als die Jungen gefüttert wurden, entdeckte dasselbe ein Nebelkrähenpaar, wodurch dann eine erbitterter Kampf zur Erreichung der Jungen begann. Die Piroljungen mussten schliesslich durch Eingreifen mit der Waffe gerettet werden.

In Zemplénagárd fielen die Nebelkrähen in die Melonenpflanzungen ein und zerhackten die reifenden Melonen in solchen Massen, dass die Feldhüter mit Gewehren versehen werden mussten.

STEPHAN V. MEDRE CZKY.

Ciconia nigra (L.) als Forellenfeind. Im Herbst 1906 erlegte ich in Erdőfüle einen Schwarzstorch, in dessen Magen ich 27 Stück 10—30 cm. grosse Forellen in mehr oder minder verdaulichem Zustande vorfand.

ERNST V. PÁSZTORHY.

Schaden von Ciconia ciconia (L.) im Geflügelhof. Ein Storchpaar verlegte sich heuer in dem Hofe, wo es nistete, auf die jungen Haasenten, u. zw. nicht so sehr auf die ganz jungen, sondern vorwiegend auf diejenigen, welche schon 2—3 Wochen alt waren. Einmal verschlang einer vor den Augen der Hausfrau 3 Stück nach einander, ohne sich von der hinzueilenden lärmenden Frau im geringsten stören zu lassen. Nach minimaler Berechnung frass er ca 40 Stück auf. Er führte dies jedoch nicht nur hier auf, sondern besuchte auch andere Höfe, so dass er schliesslich abgeschossen werden musste.

BÉLA RÁCZ.

Schaden von Perdix perdix (L.) im Mais. In der Gegend von Szerep behaupten viele Landwirte, dass das Rebhuhn im Mais grossen Schaden anrichtet. Im Herbst 1906 erhielt ich darüber unmittelbare Beweise. Eine verspätete Maissaat von einigen Joch Ausdeh-

maradt a többinél s így állandóan nagy számban tenyészték benne a foglyok. A törés alkalmával feltűnő sok lecsüngő esővet vettek észre, a melyeknek csak a csutkája volt meg, a csuha pedig az egész esővön végig vékony szálakban volt lehasogatva. Világos volt ebből, hogy a kár nem egérrágástól eredt. A tengerit hántva szedték s rakásokba töltögették; mikor este hazahordták, a rakások alatt terítve maradt a szem a földön, a melyet reggelre mind összeszedtek a foglyok. Ennek az alapján azután megfigyelték a foglyokat s tényleg bebizonyosodott, hogy a fenti kártételeket azok okozták.

RÁCZ BÉLA.

Czinegék kártételei a mákban. Az 1906 tavaszán fészekodvak révén a kertekbe telepített kék és szőnczinegék tisztára tönkretették a máktermést. A félig érett mákfejeket mind kikopácsolták, tartalmukat kiszedték, vagy a földre szórták, a hol azt a pinytőkék szedték fel később. Bizalmasságuk itt is megnyilvánult, mert még akkor is beszállottak a mák közé, ha ott állott mellette az ember s a legnagyobb nyugalommal kezdték azt felvagdostani.

ERTL GUSZTÁV.

Jegyzet. A czinegék ez egyetlen és jelentéktelen kártétele ellen úgy védekezhetünk, hogy a mákot nem a fészekodni telepen, hanem attól távolabb, nyílt mezőn termeljük s a kertekben mák helyett napraforgót ültetünk csemegéül és esalogatóul a czinegék számára.

M. O. K.

Parns major L. mint cserebogárpusztító. Néhány évvel ezelőtt, cserebogarakban felette bőséges esztendőben a kolozsvári városligetben sok cserebogárhullát találtam, a melyeken csupán a tor volt kivájva, míg a potroh s a fej egészen épek voltak. Utána jártam a feltűnő dolognak s csakhamar arra jutottam,

nung blieb etwa drei Wochen länger stehen als die übrigen, weshalb dieselbe ständig von vielen Rebhühnern bevölkert wurde. Bei der Ernte wurden auffallend viele herabhängende Kolben wahrgenommen, welche ganz leer waren; die Blätter dieser Kolben waren ihrer ganzen Länge nach in dünne Streifen geschlissen. Es lag daher auf der Hand, dass dieser Schaden nicht von den Mäusen verursacht wurde. Der Mais wurde abgestrippt, gebrochen und in Haufen geschüttet; abends nach der Heimführung blieb der Boden unter den Haufen mit Maiskörnern bedeckt, welche bis Morgens sämtlich von den Rebhühnern aufgelesen wurden. Auf Grund dieser Tatsache beobachtete man dann die Rebhühner, und es stellte sich heraus, dass die oben erwähnten Schädigungen tatsächlich von ihnen herrührten.

BÉLA RÁCZ.

Schaden der Meisen im Mohn. Die im Frühjahr 1906 mittels Nisthöhlen in die Gärten gesiedelten Kohl- und Blaumeisen richteten den Mohntrug vollständig zugrunde. Die halbreifen Mohnköpfe wurden sämtlich angehackt, der Inhalt herausgefressen oder auf den Boden gestrent, wo er dann später von den Finken aufgelesen wurde. Ihre Zutraulichkeit trat auch hier zutage, indem sie auch dann in die Mohnsaat hineinfliegen, wenn man dicht dabei stand, und begannen das Aufhacken der Mohnköpfe mit der grössten Seelenruhe.

GUSTAV ERTL.

Bemerkung. Gegen diesen unbedeutenden und einzigen Schaden der Meisen kann man sich so schützen, dass man den Mohn nicht im Garten, sondern etwas weiter davon entfernt im freien Felde anbaut, während man in die Gärten statt Mohn Sannenblumen anpflanzt als Delicatesse und Lockmittel für die Meisen.

U. O. C.

Parns maior L. als Maikäfervertilger. Vor einigen Jahren, als es sehr viele Maikäfer gab, beobachtete ich im Stadtwäldchen zu Kolozsvár viele Maikäfer-Kadaver, an welchen nur der Thorax angefressen war, während Kopf und Leib unverzehrt blieben. Der auffallenden Erscheinung nachgehend, konnte

hogy a széncinege bánik el ily módon a eserebogarakkal. Természetes, hogy ezzel a különös szokásával nagyon emelkedik eserebogár-pusztításának az értéke.

DR. TARIÁN TIBOR.

Ardea cinerea L. mint áradásjelző. Ha látjuk, hogy a gémeek 4—6 os csapatokban magasan repülnek északra a Dunán felfelé, akkor tudjuk, hogy a Duna néhány nap múlva megárad. Ennek az a magyarázata, hogy a hol előbb árad, ott az apróbb halak előbb mennek ki az ily módon előálló sekély vizekre s így a gémeek bővebb táplálékhoz jutnak.

KISPÁL KOVÁCS PÉTER, Mohácsi sziget.

Parus coeruleus L. veszélyes fészkelő helye. Egy kék ezinegepár az erdőri szakiskola villámhárítójának deszkaburkolatában a földre rakta a fészket. A fal és deszka közötti rész oly szűk volt, hogy alig tudott beférni; szerencséjük volt, mert a fészkelés ideje alatt nem vágott a villám az épületbe s így fiaikat fel is nevelték.

ERTL GUSZTÁV.

Parus maior L. különös fészkelő helye. 1907 nyarán egy széncinegepár fészkelte a gyümölcsös kerttel közvetlenül szomszédos baromfi udvaromban. Az itt lévő gyümölcsfákat kb. 70 cm. magas négyszegletes, deszkákból összerótt burokkal vettem körül s egy ilyennek az aljába, közvetlenül a földre rakta fészket a cinkepár. Felülről igen szépen be lehetett látni a fészekbe, s ezt a cinege nőstény legtöbb esetben egész nyugodtan tűrte, csak néha jött ki a béketűrésből és erős sziszegés közben felugrott a néző arca felé, hogy azt elriaszssa.

PAWLAS GYULA, Kisszeben.

Totanus hypoleucus L. fészkek a vasúti töltésen. 1906 tavaszán Fenyőházán a bille-

ich bald konstatieren, dass die Kohlmeise mit den Maikäfern auf diese Weise umgeht. Es ist natürlich, dass der Wert ihrer Maikäfervernichtung durch diese sonderbare Gewohnheit bedeutend erhöht wird.

DR. TIBERIUS TARIÁN.

Ardea cinerea L. als Hochwasseranzeiger. Wenn die Graureiher in Flügen von 4—6 Stück sehr hoch gegen Norden, entgegen dem Laufe des Donaustromes ziehen, so bringt die Donau in einigen Tagen sicher Hochwasser. Die Erscheinung lässt sich dadurch erklären, dass dort, wo das Hochwasser früher eintritt, zugleich auch die Kleinfische früher die dadurch entstehenden seichten Stellen aufsuchen, wodurch die Graureiher reichlichere Nahrung finden.

PETER KOVÁCS-KISPÁL, Insel Mohács.

Gefährlicher Nistplatz von Parus coeruleus L. Ein Blaumeisenpaar baute sein Nest auf den Erdboden in die Bretterumhüllung des Blitzableiters der Fachschule für Forstwerte. Die Ritze zwischen der Mauer und dem Brett war so klein, dass sie sich kaum hindurchzwängen konnten; sie hatten Glück, denn während der Brutzeit schlug kein Blitz auf das Gebäude, und zogen ihre Jungen auch gross.

GUSTAV ERTL.

Sonderbarer Brutplatz von Parus maior L. Im Sommer nistete ein Kohlmeisenpaar in meinem Geflügelhofe, welcher sich unmittelbar neben dem Obstgarten befand. Die im Geflügelhofe befindlichen Obstbäume schützte ich mit einer 70 cm. hohen viereckigen Bretterhülle; das Meisenpaar baute sein Nest in eine solche hinein, unmittelbar auf den Erdboden. Von oben konnte man ganz gut in das Nest hineinschauen, was das Kohlmeisen-Weibchen in den meisten Fällen ruhig geschehen liess; nur manchmal verlor es die Geduld und sprang unter starkem Fauchen aufwärts gegen den Zuschauer, um denselben zu schrecken.

JULIUS PAWLAS, Kisszeben.

Nester von Totanus hypoleucus auf dem Eisenbahndamme. Im Frühjahr 1906 fand

gető ezankó három fészket találtam az 1905 őszén forgalomba helyezett erdei villamos vasút töltésén, a sínektől 30–50 cm. távolságban. A pályatest a Lubochna-patak partjára van építve; naponta háromszor közlekedik oda és vissza a vonat. Két párnak sikerült is a költés, de a harmadik fészkealj elpusztult. A fészkehelynek ezt a sajátos választását avval magyarázhatom meg, hogy a Lubochna-patak 1906 tavaszán többször kiáradt, a töltésen pedig a fészkek az ártól tökéletesen mentek voltak.

ERTL GUSZTÁV.

Micropus apus (L.) fészkelése harkályodvokban. A simonkai hegységben (Abauj-Torna m.) erdei legelőn, hová a falusi csorda szokott járni, százados tölgyfák harkályesinálta kerek nyílású odvaiban kb. 10 pár sarlós fecske fészkel 5–7 méter magasságban. A rankfüredi fürdőkerben szintén fészkel néhány pár, ugyancsak kis kerekszájú harkályodvokban.

NAGY JENŐ.

A fecskék előrelátása.* Falusi lakásom tornácán egy fecskepár fészkel. Július elején már majdnem anyányi fiatalok voltak a fészkekben, mikor látom, hogy az öregek közvetlen a régi fészkek mellé látszólag új fészkekrakásba kaptak. De nem építettek újat, hanem csak egy sor sarat tapasztottak a régi mellé, egész hosszában. A dolog szemet szűrt, annyival inkább, mert önkéntelenül kérdeztem magamban: mi ezélja lehet e munkájuknak akkor, mikor a fiókák táplálását is alig győzik. Alaposabban megvizsgálva a fészket, láttam, hogy elvált a faltól s leomlani készült. A fecskék ezt bizonyára észrevették s nyilván azért rakták oda az új rend sarat, hogy megerősítsék a fészkeiket. Ez azonban csak részben sikerült nekik, mert pár nap múltán mégis csak ledült

* A közleményt CIERNEL ISTVÁN úr küldte be.

ich in Fenyőháza auf dem Damme der im Herbst 1905 in Betrieb gesetzten elektrischen Holzbeförderungsbahn drei Nester des Flussuferläufers 30–50 cm. von dem Geleise entfernt. Der Bahnkörper ist auf dem Ufer des Lubochna-Baches erbaut; der Zug verkehrt täglich dreimal hin und zurück. Zwei Paaren gelang die Brut auch, das dritte Gelege ging zugrunde. Diese eigentümliche Wahl des Brutplatzes lässt sich vielleicht dadurch erklären, dass der Lubochna-Bach im Frühjahr 1906 mehrmals sehr hoch anschwellt, und dass die Nester auf dem Damme demgegenüber vor der Überschwemmung vollkommen geschützt waren.

GUSTAV ERTL.

Brüten von Micropus apus (L.) in Spechthöhlen. Auf einer Waldwiese in dem Gebirge zu Simonka (Kom. Abauj-Torna), wo die Dorfherde zu weiden pflegt, nisteten ca 10 Paar Mauersegler in den Spechthöhlen hundertjähriger Eichen, in einer Höhe von 5–7 Meter. In dem Kurwalde von Rankfüred nisten ebenfalls einige Paare gleichfalls in Spechthöhlen mit kleinen runden Fluglöchern.

EUGEN NAGY.

Umsicht der Schwalben.* Auf dem Flur meiner Wohnung brütete ein Schwalbenpaar. Anfang Juli, als schon fast flügge Jungen im Neste waren, beobachtete ich, dass die Alten scheinbar ein neues Nest unmittelbar neben dem alten errichten wollten. Sie bauten jedoch kein neues Nest, sondern klebten nur eine neue Kotreihe um den ganzen Rand des alten Nestes herum. Die Sache war mir umso auffallender, als ich mich unwillkürlich fragen musste, was diese Arbeit für einen Zweck habe in einer solchen Zeit, wo sie ihren Jungen kaum genügende Nahrung zubringen können. Nach eingehenderer Untersuchung fand ich, dass sich das Nest von der Wand ablöste und vom Herabstürzen bedroht war. Die Schwalben hatten dies wahrscheinlich wahrgenommen, und klebten die neue Kotreihe jedenfalls deshalb um das Nest, um dasselbe zu verstärken. Dies gelang ihnen jedoch nur teilweise, indem das Nest nach einigen Tagen dennoch herabstürzte, doch waren damals

* Diese Mitteilung wurde uns von Herrn STEPHAN V. CIERNEL zugesandt.

a lakásuk, akkorra azonban a fiatalok már repülösek voltak s így nem esett bajuk.

Ajton, 1907 júl. 18.

ZRYK KÁROLY.

Feesketörténet. Hogy az általános kimélet következtében milyen bizalmassá válik nálunk a füstí feeske, azt a következő eset is bizonyítja. Az idei nyáron udvaromban lezuhant egy feeskefészek, melyben 4 már jól kifejldött fióka volt. Bevittük őket a szobába s egy kalitkában egy ideig etettük őket legyekkel és apró kenyérmorzsákkal. Harmadik nap azonban szomorkodni kezdtek a kis feeskék, mire kalitkástól együtt kitettük őket a folyosó egyik kiugró ablakpárkányára. Rövid idő múlva két feeskét láttunk mindig kisebb ivben a kalitka körül röpködni. Az ajtó nyitva volt s egyszerre csak ki s berepült a feeskepár s szorgosan etette a fiókákat, a melyek néhány nap múlva ki is repültek. A kalitkát este mindég bevittük a szobába, hogy macska ne férjen hozzája; reggel korán már a feeskeszülök alig várták, hogy ismét kitegyük a kalitkát a fiókákkal.

FERNBACH KÁROLYNÉ.

Cuculus canorus L. a nádírigó fészekben. *Aerocephalus arundinaceus* (L.) fészekben egyszer 3 nádírigótojás mellett egy kakuktojást is találtam. Erdekelt az eset, s így többször meglátogattam a fészket; első esetben a kakukfióka mellett már csak két egészen elesenevészedett nádírigófiókát találtam, a melyek egészen a fészek szélére voltak szorítva. A nádí verebek egy óra leforgása alatt 25-ször is etették a kakukfiókát, ellenben saját fiaiknak ugyanezen idő alatt alig 2—3-szor adtak táplálékot. Mikor ismét megnéztem a fészket, már csak a kakuk terpeszkedett benne, a melyet saját fiaik rovására roppant szeretettel neveltek fel a nádírigók.

SIMÁK FERENCZ, Nagyhalász.

Lanius collurio L. fészeképítéséről. Békés-esabai kertünkben egyszer megfigyeltem egy *Lanius collurio*-pár fészeképítését. A fészek

auch die Jungen schon flügge, so dass sie keinen Schaden nahmen.

Ajton, am 18. Juli 1907.

KARL V. ZRYK.

Schwalbengeschichte. Wie zutraulich bei uns die Rauchschnalbe infolge der bei uns allgemeinen Hegung werden kann, beweist auch folgende Geschichte. Im heurigen Sommer stürzte in unserem Hofe ein Schnalbenest herunter, in welchem 4 schon ziemlich entwickelte Junge waren. Wir nahmen dieselben in das Zimmer und fütterten sie einige Zeit lang in einem Bauer mit Fliegen und kleinen Brotkrümmeln. Am dritten Tage begannen jedoch die kleinen Schnalben zu trauern, worauf wir dieselben samt dem Bauer auf einen Fenstervorsprung des Korridors hinstellten. Nach kurzer Zeit sahen wir zwei Schnalben in immer kleineren Kreisen um das Bauer herumfliegen. Die Tür war offen und bald flogen die beiden Schnalben aus und ein, und begannen die Jungen eifrig zu füttern. Nach einigen Tagen flogen dieselben auch aus. Das Bauer wurde jeden Abend in das Zimmer gebracht, damit dasselbe von den Katzen verschont bleibe und früh Morgens konnten es die Schnalbeneltern kaum erwarten, bis wir das Bauer mit den Jungen wieder herausbrachten.

FRAU KARL V. FERNBACH.

Cuculus canorus L. im Neste der Rohrdrossel. In einem Neste von *Aerocephalus arundinaceus* (L.) fand ich einst neben drei Eiern der Rohrdrossel auch ein Kuckucksei. Die Sache interessierte mich, weshalb ich das Nest öfters besuchte; im ersten Falle bemerkte ich neben dem Kuckuckjungen nur noch zwei stark zurückgebliebene Junge der Rohrdrossel, welche ganz an den Nestrand hinausgeschoben waren. Während einer Stunde fütterten die Rohrdrosseln den Kuckuck 25-mal, dagegen ihre eigenen Jungen in derselben Zeit kaum 2—3-mal. Als ich das Nest wieder besuchte, war nur mehr der Kuckuck darin, welchen die Rohrdrosseln mit Preisgabe ihrer eigenen Jungen mit übergrosser Liebe grosszogen.

FRANZ SIMÁK, Nagyhalász.

Nestbau von Lanius collurio L. In unserem Garten zu Békésesaba beobachtete ich einst den Nestbau eines *Lanius collurio*-Paares.

7 nap alatt készült el, de az utolsó napon áldozatul esett egy gyermek kíváncsiságának. Erre a gébicsek néhány lépéssel odább új fészket kezdtek rakni, s nagyobbára az első fészkek anyagát használva fel. *24 óra alatt készültek el avval.* A gyors munkára szükség is volt, mert már a következő napon egy tojás volt a fészkekben. A sebtiben összetákolott fészket azonban az első erősebb szél lesodorta.

DR. TARJÁN TIBOR.

Érdekes viselkedés a párzás ideje alatt. A párzási idő alatt egyszer igen behatóan figyelhettem meg egy *Lanius collurio*-párt. A him ez alatt az idő alatt állandóan etette a párját, *a mely egészen a fiókák móljára szárnyemeltetéssel és kéré szóral körette az eledel után látó hímét.* Ugyanezt tapasztaltam egyszer egy *Parus palustris* (L.) párnál is.

DR. TARJÁN TIBOR.

Calamodus melanopogon (TEMM.) **mint utánzó.** F. évi márczius 28-án DR. SZLÁVY KORNÉL barátom szíves meghívására a lecsapolás küszöbén álló újvidéki nagy rétet látogattam meg. A hideg időjárás daczára már itt volt és vigan énekelgetett néhány *fülemile sítké.* Egy példány állandóan lesőhelyem körül tartózkodott s a sűrű lövöldözés egyáltalában nem zavarta az éneklésben. Nagy meglepetésemre egyszer csak utánozni kezdte a réten gyakori *Circus aeruginosus* vijjogását és nyávogó hangját, úgy a hogyan azt a távolból lehet hallani. Tisztára kivethetem, hogy feleltetett a barna rétilhéjának, mert mindig közvetlenül ennek a megszólalása után adta ezt a hangot, néha többször egymásután. Énekét rendszeren evvel az utánzótt hanggal vezette be. Csodálatos hűséggel utánozta ezt a távoli *Circus*-hangot, úgy hogy a közvetlenül egymásután felhangzó vijjogásról szinte csak a

Das Nest wurde in 7 Tagen fertig, doch fiel es am letzten Tage der Neugierde eines Kindes zum Opfer. Die Würger begannen nun einige Schritte weiter aus den Ruinen des ersten Nestes ein zweites zu bauen und *beendigten dasselbe binnen 24 Stunden.* Die rasche Arbeit erwies sich auch als notwendig, weil das Nest schon im nächsten Tage ein Ei enthielt. Das rasch zusammengebaute Nest wurde jedoch vom ersten stärkeren Winde heruntergeschlagen.

DR. TIBERIUS TARJÁN.

Interessantes Verhalten während der Paarungszeit. Während der Paarungszeit konnte ich einst ein *Lanius collurio*-Paar sehr eingehend beobachten. Das Männchen fütterte sein Paar während dieser ganzen Zeit *und dieses folgte dem nach Nahrung ausgehenden Männchen mit ausgebreiteten Flügeln und verlangendem Schreien ganz so, wie es die eben flügenden Jungen zu tun pflegen.* Dasselbe Verhalten beobachtete ich auch einmal an einem *Parus palustris* (L.) Paare.

DR. TIBERIUS TARJÁN.

Calamodus melanopogon (TEMM.) **als Spötter.** Am 28. März l. J. besuchte ich der lieben Einladung meines Freundes DR. KORNÉL V. SZLÁVY folgend das Ried in Ujvidék, welches an der Schwelle der Entwässerung steht. Trotz der kalten Witterung waren einige *Nachtigallen-Rohrsänger* schon hier, welche lustig ihr Lied erklingen liessen. Ein Exemplar hielt sich ständig in der Nähe meines Versteckes auf und liess sich durch das oftmalige Schiessen durchaus nicht in seinem Gesange stören. Zu meiner grossen Überraschung begann dasselbe den Ruf und das mian-ähnliche Geschrei der im Riede häufigen *Rohrweihe* nachzunehmen, so wie dasselbe aus der Ferne hörbar ist. Ich konnte es ganz deutlich wahrnehmen, dass der Nachtigallrohrsänger der Rohrweihe sozusagen zurückantwortete, da er diesen Laut immer unmittelbar nach dem Rufe derselben erklingen liess, manchmal auch mehrmal nacheinander. Seinen Gesang leitete er gewöhnlich mit diesem nachgeahmten Tone ein. Dieser aus der Ferne hörbare *Circus*-Ton wurde mit solch wunderbarer

hang iránya jelezte, hogy melyik madártól eredt.

SCHENK JAKAB.

Fán éneklő *Alauda cristata* L. Bár az „*Aquila*” mult évi folyamában ez a kérdés már tisztázódott, mégis érdemesnek találom következő megfigyelésem közlését. 1907 május 5-én Szerepen levő szőlőmben egy *meggyfa* tetején énekelgetett egy búbos pacsirta, pedig az erős délnyugati szél (az 1—10 skála szerint a szél erőssége 5 volt) ugyancsak lóbálta a fák ágait.

RÁCZ BÉLA.

***Motacilla alba* L. albino.** 1907 jún. 4-én Ósáncz mellett tiszta fehér példányt ejtettek el.

HAUSMANN ERNŐ.

***Hirundo rustica* L. albino.** 1906 június 17-én egy fehér füstí feeskét löttem. Egy fészekalj napokon át üldögélt az udvarom előtti villamos vezetéken s feltűnt, hogy egy különös színezetű mindig oldalt ült a többitől s gubbasztott; valahányszor a többi közé telepedett, azonnal elvergelték maguktól — ez volt a fehér példány.

MEDRECKY ISTVÁN.

***Garrulus glandarius* (L.) albinók.** GYARMATHY BÉLA NEMES-KERESZTÚRI (Vas m.) tanító két hófehér élő szajkót mutatott be intézetünkben. Ezelőtt két évvel szedte ki azokat a fészekből, melynek másik két lakója normális színezetű volt. E madarak, bár tollazatuk hófehér s még szép kékszinű szárnyfedő tollai is a környezettől elütően *fényes* fehérek alig észrevehető halványkék lehellettel, esőrük és lábuk rózsaszínű, mégsem tökéletes albinók, minthogy szemcsillaguk normális színezetű, t. i. kékes szürke. A tollazat színezetének a normálisra való visszaváltozása mindazonáltal a második év folyamán sem következett be, noha ez a szajkónak ilyen nem tökéletes albinóinál már ismételt elő-

Treue nachgeahmt, dass man bei den unmittelbar nacheinander erschallenden Rufen fast nur durch die Richtung angeben konnte, welcher Vogel rief.

JAKOB SCHENK.

Auf dem Baum singende *Alauda cristata* L. Obwohl diese Frage im vorigen Jahre der „*Aquila*” schon geklärt wurde, dürfte meine folgende Beobachtung democh veröffentlicht werden. Am 5. Mai 1907 sang eine Hanbelerche auf der Spitze eines Weichselbaumes in meinem Weingarten zu Szerep, obwohl der kräftige Südwest-Wind (nach der 1—10 Skala betrug die Windstärke 5) die Äste der Bäume ziemlich stark bewegte.

BÉLA RÁCZ.

Albino von *Motacilla alba* L. Am 4. Juni 1907 wurde bei Ósáncz ein reinweisses Exemplar erlegt.

ERNST HAUSMANN.

Albino von *Hirundo rustica* L. Am 17. Juni 1906 erlegte ich eine weisse Ranchschwalbe. Die einem Gelege entstammenden Jungen sasson mehrere Tage hindurch auf den elektrischen Leitungsdrähten vor meinem Hofe und so fiel es mir auf, dass ein absonderlich gefärbtes Junges immer seitwärts von den anderen sass und tranerte: so oft es sich den übrigen anschliessen wollte, wurde es vertrieben — dieses war das Albino-Exemplar.

STEFAN V. MEDRECKY.

Albinos von *Garrulus glandarius* (L.) BELA V. GYARMATHY, Lehrer in Nemes-Keresztúr (Kom. Vas) zeigte zwei reinweisse lebende Eichelhäher in unserem Institute vor. Dieselben wurden vor zwei Jahren einem Neste entnommen, dessen zwei übrige Insassen normal gefärbt waren. Trotz dem schneeweissen Gefieder, der Rosafarbe des Schnabels und der Flüsse, und trotzdem, dass selbst die schönen blauen Flügeldeckfedern von der Umgebung abstechend *glänzendweiss* waren, mit kaum wahrnehmbarem blassblauen Schimmer, waren diese beiden Vögel doch keine vollkommenen Albinos, indem das Auge normal, nämlich blassgrau gefärbt war. Der Rückschlag auf das normale Gefieder erfolgte jedoch auch im Laufe ihres zweiten Lebensjahres nicht, trotz dem diese Umwandlung bei solchen un-

fordult. A két madár külföldi madárbarát tulajdonába került.

A két madár rendkívül szelid volt, remekül utánozták a legkülönbözőbb hangokat, szépen fűtültek duettben s néhány szót is ki tudtak ejteni.

M. O. K.

Madártelepítési eredmények. 1906 tavaszán kísérletképpen 10 darab szükbejárátú és 5 darab nyitott odút függesztettem ki Liptóújvár kertjeiben. Habár április elején történt a kifüggesztés, a 10 szükbejárátú odu közül 8-at mégis elfoglaltak a szén- és kékezinégék, s eredményesen költöttek bennük. A légykapók és rozsdafarkúak számára kifüggesztett 5 oduból azonban egyet se foglaltak el, s ennek okát abban vélem találni, hogy vidékünkön bővíben vannak a természetes odvaknak is.

ERTL GUSZTÁV.

Madárvédelmi és madártelepítési eredmények. Az idei kemény télen négy helyen etettem a madarakat. Minden etetőnek voltak látogatói, legnépesebb volt a községben kihelyezett etető, kevésbé a községen kívül elhelyezetteké. A látogatók túlnyomó része szénezinege volt, ezeken kívül molnár és kékezinégék, tarka és zöld harkály, esuszka és veréb.

A mesterséges odvak számát ismét gyarapítottam. Az első költés alkalmával minden odu el volt foglalva, a másodiknál $\frac{2}{3}$ részben. A mezei verébek nagyon tolakodók lettek, s kora tavasszal üldöztem is őket, de később, mikor láttam, hogy az araszóly hernyó tömegesen mutatkoznak, sem első, sem második költés alkalmával nem bántottam őket.

PLATTHY ÁRPÁD, Kékkő.

Madárpusztulás 1906/07 telén. Régóta nem volt Magyarországon olyan hideg és havazásokban annyira bővelkedő tél, mint az 1906/07 évi; utalunk erre vonatkozólag az *urali bagoly* idei tömeges fellépéséről szóló cikkekre az idei *Aquila*-ban, a hol röviden jellemezve van

vollkommenen Albinos schon wiederholt vorgekommen ist. Die beiden Vögel kamen in den Besitz eines ausländischen Vogelfreundes.

Die beiden Vögel waren ungemein zahm und konnten die verschiedensten Töne meisterhaft nachahmen, dabei pfliffen sie sehr schön im Duett und konnten auch einige Worte aussprechen.

U. O. C.

Vogelansiedelungs-Resultate. Im Frühjahre 1906 liess ich versuchsweise 10 St. Nisthöhlen mit engem Flugloche und 5 St. mit offenem Eingange in den Gärten von Liptóújvár aushängen. Trotzdem das Anhängen Anfang April geschah, wurden von den 10 Nisthöhlen mit engem Flugloche dennoch 8 St. von Kohl- und Blau-Meisen besetzt, welche auch mit Erfolg darin brüteten. Von den anderen, für Rotschwänzchen und Fliegenschnäpper ausgehängten Nisthöhlen wurde keine einzige besetzt, was wahrscheinlich dadurch verursacht wird, dass dieselben in unserer Gegend auch natürliche Höhlen in ausgiebigem Masse besetzen.

GUSTAV ERTL.

Erfolge im Vogelschutz und in der Vogelansiedelung. Im heurigen strengen Winter fütterte ich die Vogelwelt an 4 Stellen. An jedem Futterapparate meldeten sich Gäste, die meisten an jenem welcher sich im Innern der Ortschaft befand; an jenen ausser der Ortschaft waren die wenigsten. Die Gäste waren zum überwiegendem Teile Kohlmeisen, ausser diesen Blau- und Sumpf-Meisen. Bunt und Grün-Spechte, Kleiber und Sperlinge.

Die Anzahl der künstlichen Nisthöhlen vermehrte ich wiederum. Bei der ersten Brut waren sämtliche Nisthöhlen bedeckt, bei der zweiten der $\frac{2}{3}$ Teil. Die Feldsperlinge wurden sehr zudringlich und früh im Frühjahre verfolgte ich auch dieselben, als ich jedoch bemerkte, dass sich die Geometriden-Raupen massenhaft zeigen, störte ich sie weder bei der ersten, noch bei der zweiten Brut.

ÁRPÁD V. PLATTHY, Kékkő.

Vogelverminderung im Winter 1906/7. Seit langen Jahren gab es in Ungarn keinen so strengen und schneereichen Winter als der 1906 7-jährige; wir verweisen hier auf den Aufsatz über das heurige massenhafte Auftreten der *Uraleule* in dem vorliegenden Bande

a téli hónapok időjárása. Hatása ornithologiai szempontból főleg tömeges madárpusztulásban nyilvánult. A megfigyelők sokszor alig találnak szavakat a nagy pusztulások jellemzésére. A sok közül csak a következő érdekesebb jelentéseket adjuk.

Az idei tél rettenetes pusztításokat végzett az itt telelő orniszban; lépten-nyomon találtam *Passer domesticus* és *montanus*, *Emberiza citrinella*, *Alauda cristata* és *Parus major* hullákat. *Corvus frugilegus* teljesen elhagyta a vidéket és csak márciusban tért vissza; csak *Turdus merula* tartott ki.

SZÜTS BÉLA, Tavarna.

Az 1906/07. évi rendkívül szigorú tének igen sok madár esett áldozatul. Legnagyobb mértékben pusztult el a *fogoly*, a melyből egész csapat hullákat találtunk a mezőn: tán nem is annyira a hideg, mint inkább a táplálék hiánya okozta tömeges pusztulásukat. *Corvus frugilegus* is tömegesen hullott el, s különösen hálótanyáik alatt szedtem össze sok példányt. Itt a felvidéken általában azt tapasztaltam, hogy a vetési varjú sokkal kényesebb, mint a dolmányos. Míg az utóbbiból még a legnagyobb hidegben is alig található egy elpusztult példány, addig a vetési varjak, már -18° C-nál kezdenek elhullani s a hőmérséklet súlyedésével az áldozatok száma folyton nő. Már jóval kisebb mennyiségben pusztult a *Passer domesticus* és *montanus*, valamint *Emberiza citrinella*, *Pyrrhula pyrrhula* annyira nem félt az embertől, hogy bottal lehetett volna leütni *Garrulus glandarius* a falvak közelébe húzódott és sokszor láttam, a mint az útszéli lóganéjban turkált kinzó éhségében.

GRESENIK JESŐ, Lőese.

A rendkívül szigorú tél nagy pusztításokat végzett a madárvilágban. *Bubus pascirita* állományunk nagyon esőkent, mert igen sok elhullott a hidegben. Egyesek éjjelre behúzódtak az istállóba, sokan pedig annyira el-

der *Aquila*, wo die Witterung der Wintermonate angegeben ist. In ornithologischer Hinsicht zeigte sich die Wirkung derselben hauptsächlich darin, dass die Vögel massenhaft zugrunde gingen. Die Beobachter finden oft kaum Worte, um die schrecklichen Vernichtungen zu schildern. Von den vielen geben wir nur folgende interessantere Berichte.

Der heurige Winter verursachte schreckliche Vernichtungen in der Winterornis; auf Schritt und Tritt fand ich Leichname von *Passer domesticus* und *montanus*, *Emberiza citrinella*, *Alauda cristata* und *Parus maior*. *Corvus frugilegus* verliess die Gegend gänzlich, und kam erst wieder im März zurück, nur *Turdus merula* hielt aus.

BÉLA v. SZÜTS, Tavarna.

Der überaus strenge Winter 1906/7 forderte ungemein viele Opfer an Vögeln. In grösster Menge ging das *Rebhuhn* zugrunde, von welchem wir ganze Ketten von Leichnamen auf dem Felde fanden; diese massenhafte Vernichtung wurde nicht so sehr von der Kälte als vom Nahrungsmangel hervorgerufen. Auch *Corvus frugilegus* ging massenhaft zugrunde, besonders viele Exemplare fand ich unter ihren Schlafstellen. Hier in Oberungarn beobachtete ich überhaupt, dass die Saatkrähe viel empfindlicher ist als die Nebelkrähe. Während von der letzteren selbst bei strengster Kälte kaum ein einziges gefallenes Exemplar zu finden ist, beginnt bei den Saatkrähen das Fallen schon bei -18° C^o, und wird mit der sinkenden Temperatur die Anzahl der Opfer immer grösser. Schon in viel kleineren Mengen werden *Passer domesticus* und *montanus*, sowie *Emberiza citrinella* vernichtet. *Pyrrhula pyrrhula* fürchtete sich derart nicht vor dem Menschen, dass man ihn mit dem Stock herunterschlagen konnte. *Garrulus glandarius* zog sich in die Nähe der Ortschaften, und sah ich ihn oft, als er auf den Strassen in quälendem Hunger im Pferdemit nach Nahrung suchte.

EUGEN GRESENIK, Lőese.

Der ausserordentlich strenge Winter richtete grosse Verheerungen in der Vogelwelt an. Der Stand der Haubenlerchen verringerte sich ungemein, da die Kälte sehr viele tötete. Einzelne zogen sich über Nacht in die Ställe.

kényszeredtek, hogy kézzel meg lehetett őket fogni s bevinni a szobába, a honnan felmelegedésük után ismét kimentek. A fogoly is igen nagy számban pusztult el, mert a január közepén beállott eső következtében a hórétteg felszíne jéggé fagyott a rákövetkező hidegben s minthogy ezt áttörni nem tudták, nem kereshették meg táplálékukat.

RÁCZ BÉLA. Szerep.

Az 1906/07. évi tél hihetetlen mennyiségben pusztította a madarakat különösen a verbeket, de a ezeknek közül is nagyon sok hullott el. Az abnormis időjárás következtében nagyon megkésett a madarak költési ideje, úgy hogy a eserebogárjárás idejében még csak maguk pusztították őket s e falánk rovar-sereg jórésze zavartalanul rakhatta le petéit megvetve a mostaninál jóval nagyobbabású eserebogárjárás alapját.

VEVERÁN ISTVÁN. Abony.

Az abnormis tél madárpusztító hatása azonban még az árvizekben is volt észlelhető, így pl. CERVA FRIGYES jelentése szerint a nádban fészkelő madárvilág költését az árvizek három ízben semmisítették meg 1907 tavaszán, úgy hogy nagyon sok madár egyáltalában nem fészkel az idén.

Végeredményében az idei tél nemesak a madarak pusztításával és költésük meghüsi-tásával okozott nagy károkat, hanem egyúttal avval is, hogy ily módon közvetve elősegítette a rovarvilág nagyobb mérvű elszaporodását.

M. O. K.

II. Faunisztika.

Felhívás a *Numenius tenuirostris* VIEILL. magyarországi fészkelesének megfigyeléséhez.

SCHMIDHOFFENI TSCHUSI VIKTOR LOVAG, intéze-tünk tiszteletbeli tagja 1907 április 15-ről keltezve a következő átiratot intézte a M. O. K.-hoz:

„A vékonyesőrű póling (*Numenius tenuirostris* VIEILL.) tojásait mindeddig kimutatha-

viele kamen derart herunter, dass man sie mit der Hand fangen und in das Zimmer bringen konnte, von wo sie, nachdem sie sich erwärmt hatten, wieder hinausflogen. Das Rebhuhn kam ebenfalls in grosser Anzahl um, indem sich infolge des Regens Mitte Jänner die Oberfläche der Schneedecke nach einem Froste mit einer Eiskruste überzog, welche sie nicht durchbrechen, und deshalb auch ihre Nahrung nicht finden konnten.

BÉLA RÁCZ, Szerep.

Der Winter 1906/7 vernichtete die Vogelwelt in unglaublicher Anzahl, besonders die Sperlinge, doch kamen auch sehr viele Meisen um. Infolge der abnormen Witterung verspätete sich auch die Brutzeit der Vogelwelt ausserordentlich, so dass zur Zeit der Maikäferplage die Vogelwelt noch ohne ihre Jungen dastand, und daher diese gefräßigen Insekten ihre Eier ungestört ablegen konnten, wodurch sie die Grundlage für eine zukünftige, die heurige übertreffende Maikäferplage legten.

STEPHAN VEVERÁN, Abony.

Die vogelvernichtende Wirkung des abnormen Winters zeigte sich jedoch auch noch in den Hochwässern, so berichtet z. B. FRIEDRICH CERVA, dass die Bruten der im Rohr nistenden Vögel im Frühjahr 1907 dreimal von den Hochwässern vernichtet wurden, und dass infolgedessen viele Vögel heuer überhaupt nicht brüteten.

Im Endresultate verursachte daher der heurige Winter nicht nur durch das Vernichten der Vogelwelt und das Vereiteln des Brütens grossen Schaden, sondern auch durch diese indirekte Vorschubleistung einer grösseren Vermehrung der Insektenwelt.

U. O. C.

II. Faunistik.

Aufforderung zur Beobachtung des Brütens von *Numenius tenuirostris* VIEILL. in Ungarn.

Herr RITTER VIKTOR VON TSCHUSI ZU SCHMIDHOFFEN, Ehrenmitglied unseres Institutes, richtete vom 15. April 1907 datiert folgende Zuschrift an die U. O. C.

„Bis heutigen Tages sind sichere Eier des dünnschnäbligen Brachvogels (*Numenius*